

Štatistický úrad Slovenskej republiky
do rúk pani predsedníčky
PhDr. Ľudmily Benkovičovej, CSc.
Miletičova 3
824 67 Bratislava

Banská Bystrica, 25. január 2011

Vážená pani predsedníčka,

obraciame sa priamo na Vás v súvislosti s výraznou chybou, ktorej sa ide dopustiť v sčítaní v roku 2011 ŠÚ SR pod Vaším vedením. Táto chyba je ešte výraznejšia ako jej obdoba v roku 2001 a týka sa otázky č. 23 Náboženské vyznanie. Táto otázka je zahrnutá do sčítania ako povinná, napriek tomu, že sa nenachádza v zozname tém, ktoré sa majú spracovať pri sčítaní obyvateľov, ani ako povinná, či odvodená téma, ktorých zoznam sa nachádza v prílohe Nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 763/2008 z 9. júla 2008 o sčítaní obyvateľov, domov a bytov.

Spôsob akým je otázka č. 23 – Náboženské vyznanie – vo formulári uvedená a ako umožňuje formulár na ňu odpovedať občanovi nutne spôsobí, že Štatistický úrad Slovenskej republiky a štát nezískajú relevantné údaje. Presnejšie, že to budú údaje deformované a nepresné, čo bude spôsobené práve nesprávnou formuláciou a zostavením otázky v sčítacom hárku. Vyslovujeme vážnu obavu, že aj keď deklarujete, že sa sčítanie uskutočňuje v súlade so zákonom č. 263/2008 Z. z. o sčítaní obyvateľov, domov a bytov, v roku 2011, z 18. júna 2008, ktorý je v súlade s Nariadením Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 763/2008 z 9. júla 2008 o sčítaní obyvateľov, domov a bytov, či Vami zvolený postup v tejto otázke naplní požiadavku relevantnosti, presnosti, porovnateľnosti v zmysle citovaného nariadenia EP (763/2008) a teda možnosti použitia získaných dát v tejto otázke pre ich neskoršie využitie v politike štátu ústavne konformným spôsobom.

Podrobnejšiu argumentáciu uvádzame nižšie v texte s názvom Chyba v sčítacom hárku na rok 2011. V tejto časti nášho listu uvádzame len stručne, prečo je otázka formulovaná zle – nesprávne, nelogicky a sponchybnuje úmysel o objektívne posúdenie tejto otázky.“

Podľa formulovanej otázky:

1. Občan, ktorý má náboženskú vieru a hlási sa ku konkrétnej cirkvi, môže odpovedať správne, v skutočnosti sú to však dve odpovede v jednej.
2. Občan, ktorý má náboženskú vieru, ale nehlási sa k žiadnej cirkvi, lebo to neprekáča princípu, že má náboženské vyznanie, nemá možnosť správne odpovedať;
 - a. Ak odpovie zaškrtnutím niektorej z uvedených cirkví alebo v možnosti „iné“ uvedie na hárku nezastúpenú cirkev, nechtiac sa cez svoje náboženské vyznanie hlási aj ku konkrétnej cirkvi, ku ktorej nemá žiadny vzťah a v reálnom svojom živote veriaceho sa nezúčastňuje jej obradov.
 - b. Ak využije možnosť „bez vyznania“, neprihlási sa k žiadnej cirkvi, ale zároveň nesprávne uvedie údaj o svojom náboženskom vyznaní.
3. Občania bez náboženského vyznania sa môžu cez ponuku „bez vyznania“ vyjadriť správne a presne, ale údaj o tejto skupine bude v konečnom dôsledku zdeformovaný, lebo sa k nim „primiešajú“ aj ľudia, ktorí uvedú svoje vyznanie spôsobom uvedeným v 2. b.

Nie sme špecialisti na štatistické zisťovania, čo by mohlo spochybňovať našu schopnosť posudzovať túto záležitosť. Preto uvádzame názor špecialistu, ktorý sa vyjadroval k tejto otázke na sčítacom hárku z roku 2001. *Sociológ doc. PhDr. Ján Stena, CSc.* V rozhovore pre časopis Prometheus č. 2/2006, str. 4. uvádza:

Otázka:

Pri poslednom sčítaní obyvateľstva na Slovensku sa približne štyri pätiny ľudí označili za veriacich. Sú to reálne čísla?

Odpoveď:

Áno, sú to reálne čísla – 84,1 percenta. Pochybovať skôr možno o tom, ako bola formulovaná otázka pri zbere údajov pri sčítaní obyvateľov v domácnostiach. Dodatočné vysvetlenie pojmov v oficiálnej publikácii ŠÚ SR (2001), podľa ktorého „náboženským vyznaním sa rozumie účasť obyvateľa na náboženskom živote niekto re cirkvi alebo vzťah k nej,“ je zavádzajúce.

Vážená pani predsedníčka,

vzniká prirodzene otázka, prečo Vám píšeme. Aj preto, že sme sa obrátili na Váš úrad v zmysle zákona č. 211/2000 Z. z. o slobodnom prístupe k informáciám. Odpovede nás neuspokojili. Prečo? Odpoveď je prostá, sme presvedčení, že túto chybu je možné a potrebné odstrániť. Špecifikácia otázky i jej spôsob artikulovania vo formulári sa dá zmeniť. Opatrenie ŠÚ SR z 2. novembra 2010, ktorým sa ustanovujú podrobnosti (...), je totiž produktom organizácie na čele ktorej stojíte a je pod ním Váš podpis. Nič nebráni tomu, aby sa oprava uskutočnila zverejnením v najbližších zbierkach zákonov a upozornením na zmenu či novou tlačou konkrétneho sčítacieho hárku, ešte pred distribúciou formulárov. Navyše aj pre skutočnosť, že grafické spracovanie tejto otázky svojim manipulatívnym charakterom vyvoláva ďalšie pochybnosti v súvislosti s predurčovaním odpovedí, zmiešavaním rôznych údajov (svetonázorov) do jednej otázky.

Spoločnosť Prometheus – združenie sekulárnych humanistov, v mene ktorého sa na Vás obraciame v dobrej viere, by chcela veriť, že prijmete s pochopením toto naše upozornenie na závažný nedostatok tak citlivej otázky, ako úprimný pokus o kultivované a ústavne konformné riešenie tohto sporného a problematického prístupu, ktorý ste podľa doteraz publikovaných výstupov pre rok 2011 zvolili. Očakávame, že Štatistický úrad Slovenskej republiky má vysokú kultúru a pocit zodpovednosti vo vzťahu k občanom, ktorí sa naň obracajú a s dôverou vo Vás, ako predsedníčku tejto významnej štátnej inštitúcie, budeme čakať na Vašu reakciu. Nepredpokladáme, že je nutné, aby úrad využíval 30 dňovú lehotu na odpoveď a očakávame Vašu odpoveď čo najskôr.

S úctou

SPOLOČNOSŤ PROMETHEUS
združenie svetských humanistov
Pod Banošom 14, 974 11 Banská Bystrica
(1)

PhDr. Roman Hradecký
predseda spoločnosti

JUDr. Stanislav Kizek
poverený člen Predsedníctva Ústrednej rady

Argumentácia:

Je všeobecne známe, že nie všetci veriaci občania sa vzhľadom na svoje vyznanie hlásia automaticky za člena konkrétnej cirkvi a nestotožňujú sa s jej princípmi. Markantne je to vidieť aj v iných krajinách, napríklad v Nemecku. Tam sa z cirkvi odhlasuje veľké množstvo občanov, ktorí sú naďalej veriacimi, ale prestali byť príslušníkmi cirkvi.

Typickým príkladom u nás môže byť najrozšírenejšia rímskokatolícka cirkev. Veľké množstvo občanov, ktorí boli po narodení pokrstení a stali sa tak automaticky členmi rímskokatolíckej cirkvi, má v dospelosti iný názor a vzťah k uvedenej cirkvi. Považujú sa naďalej za veriacich kresťanov, ale nehlásia sa ani k rímskokatolíckej, ani k inej cirkvi.

Otázka formulovaná spôsobom, ktorý je uvedený vyššie, neumožnila občanom vyjadriť sa v sčítaní 2001 presne a zároveň mala za následok nesprávny výsledok v týchto štatistických údajoch.

Ako to má byť v roku 2011?

Uplynulo desať rokov a logicky by sa dalo predpokladať, že nastane kvalitatívny posun. Ak chyba v roku 2001 bola výsledkom profesionálneho zlyhania, nie úmyselná, možno predpokladať, že v roku 2011 sa to zmení a otázka bude formulovaná správne, korektne, logicky. **Ale nestalo sa tak.**

Súčasná formulácia otázky na Slovensku pre rok 2011:

23. Náboženské vyznanie			
☐ Rímskokatolícka cirkev	☐ Evanjelická cirkev augsburského vyznania	☐ Gréckokatolícka cirkev	☐ Reformovaná kresťanská cirkev
☐ Pravoslávna cirkev	☐ Náboženská spoločnosť Jehovovi svedkovia	☐ Evanjelická cirkev metodistická	☐ Kresťanské zbory
☐ Apoštolská cirkev	☐ Bratská jednota baptistov	☐ Cirkev adventistov siedmeho dňa	☐ Cirkev bratská
☐ Ústredný zväz židovských náboženských obcí	☐ Starokatolícka cirkev	☐ Cirkev československá husitská	
☐ Novoapoštolská cirkev	☐ Bahájske spoločenstvo	☐ Cirkev Ježiša Krista Svätých neskorších dní	☐ bez vyznania
<input type="text" value="iné"/>			

Ak budeme formulovať vetu podľa nášho – slovenského tlačiva pre sčítanie na rok 2011 určite by nás každý veriaci opravil. Napríklad:

Otázka: **Aké je vaše náboženské vyznanie?**

Odpoveď: **Moje náboženské vyznanie je Cirkev adventistov siedmeho dňa.**

Ako vidieť, je to ešte väčší nezmysel, ako v roku 2001. Iba občan bez náboženského vyznania (mimochodom tlačivo textom „bez vyznania“ robí z občanov bez náboženskej viery hrubo povedané primitívov, ktorí nič nevyznávajú, správne by sa žiadalo „bez náboženského vyznania“), môže odpovedať na túto otázku presne a pravdivo.

Ako to bude v roku 2011 inde?

Nižšie uvádzam formulácie otázok v dvoch krajinách Európskej únie, ktoré pravdepodobne poznáte, ale považujem ich za vhodný ilustračný príklad.

Formulácia otázky v Českej republike:

12. Náboženská víra Uvedení údaje není povinné. Při uvádění církve nebo náboženské společnosti registrované v ČR uveďte název dle vysvětlivek.	
☐ věřící - hlásící se k církvi, náboženské společnosti	uveďte ke které ↓
KAŽDÝ UVEDE PODLE SVÉHO ROZHODNUTÍ	
☐ věřící - nehlásící se k žádné církvi ani náboženské společnosti	☐ bez náboženské víry

Ak má Čech náboženskú vieru a hlási sa k nejakej cirkvi alebo náboženskej spoločnosti, označí prvú ponuku v otázke a do prázdnych políček napíše názov uvedenej cirkvi alebo náboženskej spoločnosti.

Ak Čech má náboženskú vieru, ale nehlási sa k žiadnej cirkvi alebo náboženskej spoločnosti, zvolí si druhú ponuku.

V prípade, že je to občan bez náboženskej viery, zvolí si tretiu ponuku z otázky číslo 12.

Tel.: +421-048/42 999 22 * E-mail: kancelariasp@mail.t-com.sk * Internet: www.prometheus.sk

Spoločnosť Prometheus je zapísaná v registri MV SR dňa 20. 7. 1999 pod č. VVS/1-909/90-235-2, IČO : 30845751

Štatistický výsledok bude presný, korektný a vypovedajúci. V Českej republike budú vedieť:

1. Koľko občanov s náboženskou vierou sa hlási k tej-ktorej cirkvi, alebo náboženskej spoločnosti.
2. Koľko občanov má nábožensku vieru, ale nie je členom žiadnej cirkvi alebo náboženskej spoločnosti.
3. Koľko občanov je bez náboženského vyznania.

Skvelý spôsob, ako sa pýtať a dozvedieť sa, čo sa chcú v Českej republike dozvedieť.

Formulácia otázky vo Veľkej Británii:

The image shows a portion of a survey form with three main sections: A, B, and C. Section A is titled 'White' and includes options for 'English/Welsh/Scottish/Northern Irish/British', 'Irish', 'Gypsy or Irish Traveller', and 'Any other White background, write in'. Section B is titled 'Mixed/multiple ethnic groups' and includes options for 'White and Black Caribbean', 'White and Black African', 'White and Asian', and 'Any other Mixed/multiple ethnic background, write in'. Section C is titled 'Asian/Asian British' and includes options for 'Indian', 'Pakistani', 'Bangladeshi', and 'Chinese'. To the right of these sections are two other questions. Question 19 asks 'How well can you speak English?' with radio buttons for 'Very well', 'Well', 'Not well', and 'Not at all'. Question 20 asks 'What is your religion?' and is marked as voluntary. It has a checked box for 'No religion' and other options for 'Christian (including Church of England, Catholic, Protestant and all other Christian denominations)', 'Buddhist', 'Hindu', 'Jewish', 'Muslim', 'Sikh', and 'Any other religion, write in'. Question 21 asks 'One year ago, what was your usual address?' with a radio button for 'if you had no usual address one year ago, state the address where you were staying'.

VELMI ELEGANTNÉ, NESTRANNÉ RIEŠENIE. Logická otázka. Ak človek nemá náboženské vyznanie, odškrtnie prvý bod a pokračuje k ďalšej otázke. Ak inklinuje k náboženstvu, nevnučuje sa mu, aby sa prihlásil k nejakej konkrétnej cirkvi, pýtajú sa ho iba na vieru – náboženstvo, ktoré vyznáva. Zisťuje sa skutočne náboženská vieru, nie príslušnosť k cirkvi, čo je ostatne deklarované aj v našom zákone o sčítaní obyvateľov, domov a bytov.